קאסמאפאליט.

פערשיעדענעס.

פון צייט צו צייט, ווען עס מאכט זיך עפעס א גרויסע „אפיקורס'ישע" עבירה, נוג אדער א „קריסטליכער סקאנדאל", וואס רודערט אויף די וועלט, לאזט דער פאפסט ארויס אן „ענציקליקע". דאס איז א מין בריעף צו אלע גלחים און כלי קודש, וואס שטעהען אונטער זיין השגחה. אזא „ענציקליקע" האט דער „היילינער פאטער" פון רוים פונאנדער געשיקט די טעג וועגען די שוידערליכע רציחות פון די קאפיטאליסטישע באנדיטען, די „אמאזאן ראבער־קאמפאני" אין פוטומאיא, פערו. די לעזער ווייסען וועגען, וואס עס האנדעלט זיך, ווי די קריסטליכע באנדע פון דער ראבער־קאמפאני האבען יאהרען לאנג אויף דעם גרויזאמסטען אויפן געמאטערט און אויסגעשלאכטעט די איינגעבוירענע, די אינדיאנער פון יענער געגענד, אזוי אז פון א בעפעלקערונג פון 70 ביז 100 טויזענד זיינען געבליבען ניט מעהר ווי 10 טויזענד.

אין זיין בריעף טרעט דער פאפסט ארויס געגען דיזע שוידערליכקייטען און ער ערקלערט, אז דאס איז „א יאמערליכער צושטאנד... לאקרימאבילי סטאטו", דאס רייסט איינפאך די טרעהרען פון די אויגען!...

די „ענציקליקע" שליסט מיט פאלגענדע ווערטער:

„מיר פערדאמען די וועלכע בעגעהן שרעקליכע פערברעכען, וואס בעשטעהען צו פערשקלאפען די אינדיאנער, זיי צו פערקויפען, קויפען, אויסבייטען אדער זיי אוועקשיינקען, זיי אבטהיילען פון זייערע פאמיליעס און זייערע קינדער, צונעהמען ביי זיי זייער האב און גוטס, זיי אריבערפיהרען אין אנדערע געגענדען אדער אויף וואס פאר עס איז אופן רויבען זייער פרייהייט און זיי האלטען אין שקלאפעריי".

ס'איז ווירקליך א יאמערליכער צושטאנד, „לאקרימאבילי סטאטו", און די טרעהרען רייסען זיך פון די אויגען... אבער דעם פאפסט טרעהרען וועלען ניט לעבעדיג מאכען די צעהנדליגע טויזענד אינדיאנער, וועלכע זיינען אויסגעשלאכטעט געווארען אין פוטומאיא, אזוי ווי זיינע פערדאמונגס ווערטער וועלען ניט אבהאלטען קיין נייע עהנליכע גרויזאמקייט אויף אן אנדער טהייל פון דער ערד. ווי לאנג איז דאס אז דער זעלבער געשריי איז געקומען פון קאנגא, וואו דעם פאפסט'ס קאטהאליקען, פראנצויזען און בעלגען, האבען בעגאנגען דיזעלבע רציחות געגען די דארטיגע איינגעבוירענע? און דער „היילינער פאטער" פון רוים האט דאן אפילו קיין „ענציקליקע" ניט ארויסגעלאזט, כאטש דער צושטאנד איז געווען אזוי יאמערליך און עס האט פונקט ווי איצט געדארפט רייסען די טרעהרען פון די אויגען...

די גאנצע געשיכטע איז ניט מעהר ווי א טרויעריגע קאמעדיע. די גוטהערציגע ענגלענדער האבען קיין אנדער מיטעל ניט, ווי צו העלפען די איבערגעבליבענע ארימע אינדיאנער, נור דורך אן עקספעדיציע פון קאטוילישע גלחים. דער פאפסט פערגיסט טרעהרען און זשאלעוועט ניט קיין פערדאמונגס־ווערטער. א קינד קען, דוכט זיך, פערשטעהן, אז וואס די אינדיאנער דארפען איז ביקסען, צו דער שיסען די קאפיטאליסטישע בלוט הינט, וועלכע קומען אוועקרויבען זייער פרייהייט און זייער לעבען...

* * *

די עלטסטע צייטונג אויף דער וועלט האט די טעג אויפגעהערט צו ערשיינען. דאס איז א כינעזיש בלאט מיט'ן נאמען „קינג־פאא", וואס האט עקזיסטירט זייט פופצעהן הונדערט יאהר. דער פרעזידענט פון דער כינעזישער רעפובליק יואן שיקאי האט ארויס געגעבען א בעפעהל צוצומאכען דיזע צייטונג אויף אימער און איביג...

„קינג־פאא" איז געגרינדעט געווארען אין דעם יאהר 400 לויט דער קריסטליכער צייט־רעכנונג. דאן ווען מען האט נאך אין אייראפא ניט גע־טרוימט פון קיין דרוקעריי און פון קיין צייטונג, האט דער כינעזער גאן־כונג געפונען א מיטעל צו פאבריצירען בוכשטאבען מיט בליי און זילבער און געגרינדעט די גאזעטע, וועלכע האט זייט דאן'טיט אויפגעהערט צו ערשיינען ביז אונזער צייט.

צוערשט פלעגט זיך די צייטונג דרוקען אויף צעהען בלעטער פון געלע זייד, בראשוירט צוזאמען, און פלעגט צוגעשיקט ווערען צו די גרעסטע שררות פון דער מלוכה. אבער ביסלעכווייז איז „קינג־פאא" געווארען דאס פערשפרייטסטע בלאט אין כינא און די רעדאקטארען האבען מעהרערע מאל אנגעפיהרט א מוטהיגען קאמפף געגען די הערשער פון לאנד. אין 8טען יאהרהונדערט האט דיזע צייטונג בעשולדיגט דעם פרינץ פין־מא־לינג אין פערראטה און דערפאר האט מען דעם דאמאלדיגען הויפט־רעדאקטאר שרעקליך געמאטערט און ענדליך פערברענט לעבעדיגערהייט. אין 12 יאהרהונדערט האט דער הויפט רעדאקטאר פון „קינג־פאא" דער בעריהמטער פאעט גור־נאן־טשאנג געוואגט צו רעקאמאנדירען דער רעגירונג אוועקצוווארפען די אלטע טראדיציעס און צערעמאניעס און אריבערשיקען אינטעליגענטע מענשען קיין אייראפא, זיי זאלען זעהן, וואס דארט טוט זיך און זיך אויסלערנען נייע זאכען"... פאר דער דאזיגער עצה האט מען איהם געקעפט, און זיין קאפ מיט אבגעשניטענע אויערען און מיט אן ארויסגעריסענער צונג, איז ארומגעפירט געווארען איבער אלע טיילען פון צפון כינא.

פארוואס האט יואן שיקאי איצט אונטערדריקט דיזע צייטונג? בלייבט א קשיא.

* * *

איינמאל איז צו טאלסטאי'ן געקומען א יונגע פרוי. זי האט געירש'ענט א מיליאן רובל און זי האט געוואלט וויסען, ווי אזוי אם בעסטען צו בענוצען דאס דאזיגע געלד. „איך ווייס ניט, וואס דערמיט אנצופאנגען," האט זי געזאגט. „פערברענט עס אלעס!" האט טאלסטאי קורץ און שארף געענטפערט. אבער די יונגע פרוי וויל זיך אזוי גיך ניט אונטערגעבען. זי טענה'ט: „קען מען דען ניט אויפבויען שפיטעלער, פריוטען?" — „פערברענט עס אלעס!" האט טאלסטאי געהאלטען אין איין עטפערען.

* * *

ווי בעוואוסט ווערען אין רוסלאנד איצט געמאכט נייע הכנות צו נייע וואהלען. נו, האט זיך דער מוניציפאל ראטה פון קאוונא געווענדעט אין דעם דארף דאטנאווא, מען זאל צושיקען א ליסטע פון די דארטיגע וועהלער, און אזוי ווי די ליסטע איז ניט געקומען, האט מען געסטראשעט די דארפס־בעאמטע מיט א שטראף.

דערויף איז אנגעקומען פאלגענדער ענטפער:

„איך האב די עהרע אייך מיטצוטהיילען, אז דער קאלעקטאר פון די שטייערן איז אנטלאפען אין אויסלאנד מיט די געלדער, וואס ער האט צוזאמענגעקליבען; דער סעקרעטאר איז אויך אנטלאפען. פון אלע בעאמטע בלייבט קיינער ניט איבער, נור איך, דער סטאראסטא, און איך האב ניט געקענט צונויפשטעלען די וויבארנע ליסטען, ווייל איך בין א בעז־גראמאטנער"...

דער בריף איז ניט אונטערשריבען, נאר ער טראגט דעם שטעמפעל פון דארף.

* * *

אין דער שטאדט האללע, זאקסען, האט מען פאריגע וואך בענייט די סטאטוע פון דעם בעריהמטען דיכטער היינריך היינע. די סטאטוע איז די ארבייט פון דעם סקולפטאר פאול שענעמאן; זי שטעלט פאר היינען אין די לעצטע טעג פון זיין לעבען. זי איז אויפגעשטעלט געווארען אין דעם גארטען פון א רעסטאראן, ווייל די דייטשע פאליציי האט ניט ערלויבט זי אוועק שטעלען אויף אן עפענטליכען פלאץ.

(אר. פר.)

צו די אידען אין דער וועסט.

מר. י. סקלאווער וועט אין גיכען מאכען א טור אין וועסטערן קענעדא וואו ער וועט האלטען פארלעזונגען איבער אידישע פראגען. די יענינע אידישע ארגאניזאציאנען וואס ווילען ארגאנזירען מיט איהם א פארלעזונג אדער צוויי, זאלען זיך גלייך שטעלען מיט איהם אין פערבינדונג.

מר. סקלאווער וועט פאר איין וועגס אויך זאמלען נייע סובסקרייבער פאר דער צייטונג „דער איד" און קאלעקטען ביי די אלטע סובסקרייבערס.

אדרעסירען

J. Sclover, c. o. "The Israelite",
796 Main St., Winnipeg, Man.

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, הערדי. אין גיכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

ניגע אדער פיקסען

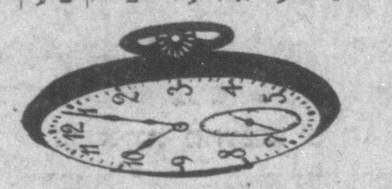

דזשועלערי, זייגערס

נ. טשערניאק

876 מיין סטריט.

וואס דארפט איהר?

וואהלפייפער, פיינט, הארדווארע, אדער אירגענד וועלכען ארטיקעל פאר בילדינגס, פיינטינג און דעקאריישינג — אלעס קריגט איהר ביי

א. פיינגוד

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

ל. סגל

סיין פיינטער

825 מיין סטריט

סיינס אין פערשידענע שפראכען, פיינטינג און דעקארייטינג

גענז, קאטשקעס און טשיקענס.

מיר מאכען בעקאנט אלע היגע אידען אז מיר האבען א פולען סטאק פון אלערליי עופות. ווער עס וויל זיך בעזארגען מיט גוטע טשיקענס אויף יו"ט, זאל נור טעלעפאנירען גערי 3379 און אייער אלטער בעקאנטער מר. **פליישמאן** וועט אייך ברענגען אין שטוב אריין אלעס וואס איהר וועט פערלאנגען צו די ביליגסטע פרייזען. אויך בעקומט איהר ביי אונז פרישע אייער און גוטע פוטער, אלעס צו האלסייל פרייז. און ווען עס פערגלוסט זיך אייך א טשיקען געקוילעט און גע־פליקט, קריגט איהר עס דורך אונז.

סיטי פראדוס קאמפאני

456 פאסיפיק עוו. פהאן גערי 3379

פערלאנגט גוטע פלייסיגע מענשען, מענער אדער פרויען, גוטע ווידזשעס געצאהלט צו די ריכטיגע לייט, סטעדי דזשאב זיך ווענדען צו מר.

ב. שראגגע

400 פרינצעס סטריט.

פהאן סט. דזשאהן 382

B. SHRAGGE

400 Princess Street

VOORHEIS & LEWIS

409 Nanton Building

ריעל עסטייט, לאונס און אינשורענס בראקערס.

יעדער מענש האט מורא און דארף מורא האבען פאר פייער. יעדער ווען ער האט א נחלה דארף ער זי פערזאיכערן און אין פאל פון אן אומגליק פון א פייער חלילה זאל עס איהם אזוי ניט פעראומגליקען. שרפות זיינען זעהר מעגליך אין יעדער גרויסער שטאדט. ווען איהר ווענט אבער פערזאיכערט אין דער

אמעריקאן פייער אינשורענס קאמפאני

דאן זייט איהר געזיכערט און האט ניט אזוי פיעל איבערצוטראכטען. די אמעריקאן פייער אינשורענס קא. איז א גוט בעוואוסטע קאמפאני איהרע עסעטס בעטרעפען 10 מיליאן דאלאר, 67 יאהר אין ביזנעס און יעדער בעל הבית דארף ביי אונז פערזאיכערן זיינע הייזער. טעלעפאנירט אפ: מיין 2044 און אונזער אגענט **א. ראבינאוויטש** קומט גלייך צו אייך.

SALTZMAN & LIPSHITZ

ה. זאלצמאן, סיוויל אינזשינער, נעהמט אן צו צייכנען פערשידענע פלענער פון הייזער, קאטעדזשעס, בלאקס און אלערהאנד געביידעס. אויך נעהמען מיר אן קאנטראקטס אויף צו בויען אלערהאנד געביידעס. דארפט איהר עטוואס בויען? דאן קומט און בעראטה זיך מיט אונז. מיר רעכען אייך גאר ניט רעכנען דאפיר.

זאלצמאן און ליפשיץ 872 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאהן 761

פייפערהענגערס אויפמערקזאם!

מיר האבען אויסגעקויפט א גרויסען, פראכטפאלען סטאק פון 5,000 דאל. וואל פייפער פון די שעהנסטע און נייעסטע דיזיינס. דאס וואל פייפער פערקויפען מיר אצינד צו 50 פראצענט אונטער דעם דאלאר. קומט צו געהן און זעהט די דיזיינס. וועט איהר זיך איבערציינען אז איהר קענט יעצט האבען א גרויסען בארגיין.

M. Donner & Co. 847½ Main Street

וואנצען?

אין א פאר שטונדען פערטרייב איך דורך מעכאנישע מיטלען די וואנצען פון אייער הויז אזוי דאס זיי וועלען שוין מעהר ביי אייך ניט זיין. דערויף געבען מיר א געשריבענע גאראנטיע. און ווען מען מוז א צווייטעס מאל דיזאפענקציניערען אייער הויז, מאכען מיר עס אהן געלד. לעצטען זומער האבען מיר גערייניגט איבער טויזענד רומס. עסטימייטס ווערט געגעבען פריי.

The Vermin Destroying Co.

259 פריטשארד עוו. א. ז. הארטמאן, פראפ. פאן סט. דזש. 1240

נור וואס אנגעקומען א גרויסער, פרישער סטאק

שנה טובה'ס

אויך טליתים, מחזורים, סדורים א.ד.ג.

צו די מעסיגע פרייזען אין

פיפעלס בוק סטאר, 824 מיין סטריט

און אין אונזער ברענטש 552 סעלקירק עוועניו.

פהאן סט. דזשאהן 143

קאונטרי לייט דארפען זיך צואיילען מיט זייערע ארדערס.

„פאלקספריינד"

א אידיש וואכענבלאט, ערשיינט אין לעמבערג.

דער „פאלקספריינד" ברענגט די וויכטיגסטע בעריכטען איבער אלע פאליטישע געשעהענישען פון דער גאנצער וועלט, איבערהויפט אידישע נייעס.

דער „פאלקספריינד" דרוקט אריגינעלע פובליציסטישע ארטיקלען און פעליטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער, ווי אויך וויסענשאפטליכע מאמרים.

דער „פאלקספריינד" ברענגט בעריכטען איבער האנדעל און אינדוסטריע.

דער „פאלקספריינד" גיט פאר דירעקטע אבאנענטען 4 מאנאטבלעטער:

1) דער „עזות פנים", א בלאט פול הומאר און סאטירע.
2) דער „אידישער סוחר", א האנדעלס בלאט נויטיג פאר יעדען סוחר.
3) „אידישע פרויענצייטונג", א צייטונג פאר פרויען.
4) „ליטעראַרישע מאנאטשריפט", א חודש זשורנאל.

אבאנאמענט פרייז: אין עסטרייך 5 קר. א יאהר. אין אויסלאנד $1.50

Redaction "Volksfreund", Lemberg, Panienska, 5.